

РОЛЬ І МІСЦЕ ТЕАТРАЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ У ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ

Театрально-естетичні концепції, ідеї та напрацювання корифеїв українського театру, основоположників театральної освіти в Україні – М.Л. Кропивницького, М.В. Лисенка, М.М.Садовського, М.К.Заньковецької, П.К.Саксаганського, І.К.Карпенка-Карого – про акторське і режисерське мистецтво і сьогодні можуть слугувати орієнтиром для розв’язання багатьох педагогічних проблем.

Цікавими і повчальними для майбутніх учителів є факти життя і творчості М.Л.Кропивницького – засновника українського професійного театру, класика української літератури, відомого драматурга, театрального діяча, який організував для селян початкову школу з українською мовою навчання, разом з акторами-аматорами здійснював постановки різноманітних українських п’єс у повітових містах і селах Слобожанщини. Маловідомою сторінкою його біографії є той факт, що він був дитячим письменником, створив першу в Україні дитячу трупі і написав для неї дві п’єси-казки – «Івасик-Телесик» і «По щучому велінню», започаткувавши тим самим репертуар для театру юного глядача.

Значний навчальний і виховний потенціал театральної педагогіки зосереджений у педагогічних ідеях І.К.Карпенка-Карого – драматурга, актора і режисера. Багаторічна праця в аматорських гуртках, а потім – у трупі М.Л.Кропивницького та М.П.Старицького допомогли йому організувати власну театральну школу і сформувати тверді переконання щодо театральної діяльності та необхідності професійного виховання майбутніх майстрів сценічного мистецтва. Не маючи спеціальної театральної освіти і цілеспрямовано займаючись самоосвітою та самовихованням, І.К.Карпенко-Карий прагнув, щоб молоді актори були освічені, начитані, знали історію театральної культури свого народу та вивчали творчість видатних акторів-попередників.

Голос, вираз очей і міміку він вважав основними засобами акторської виразності. Почуття людини, на його думку, мусять мати свій неповторний вияв у міміці, рухах та у пантоміміці. Тіло, голос, вимову, інтонацію та рухи називав властивими для сценічного фаху «барвами», звертав увагу молодих акторів на деталі, надлишок яких досить часто затушовує головне.

Багато цінного для навчання і виховання майбутніх учителів можна запозичити у творчості видатного українського режисера, педагога, театрального діяча П. К. Саксаганського, який був глибоко переконаний, що режисер має володіти майстерністю педагогічного керівництва, вміти узгоджувати інтереси кожного окремого актора з інтересами колективного

ансамблю. Наголошував, що режисер не має права придушувати індивідуальність актора, бо кожен актор – це важлива творча одиниця у діяльності. У сучасній вищій педагогічній освіті ці думки співзвучні з основними ідеями педагогіки співробітництва, а тому можуть бути використані для підготовки майбутніх учителів.

П. К. Саксаганський радив педагогам-наставникам вивчати творчі можливості кожного актора, для себе писати їхні характеристики, занотовуючи в них усі притаманні риси його морального і творчого обличчя як особистості.

Девізом для майбутніх учителів початкових класів може звучати застереження П.К.Саксаганського, виголошене ним у листі до режисера: «Бережи своє моральне і фізичне здоров'я, бо хвора людина не в силі викресати в собі потрібний спалах вогню, який буде яскраво горіти в тобі й успішно підпалювати творче багаття тих, з ким доводиться спільно готувати п'єсу» [1]. Безперечно, за будь-яких умов педагог має вміти зберігати працездатність, володіти ситуаціями з метою забезпечення професійного успіху і збереження свого здоров'я та здоров'я учнів, не втрачаючи позитивного ставлення до себе, інших суб'єктів навчально-виховного процесу, педагогічної діяльності в цілому.

Актуальність ідей гуманізації, антропоцентризму та «Я-концепції» у сучасній педагогічній освіті зумовлює особливу цінність прогресивних поглядів видатного театрального педагога, реформатора і новатора українського театру, основоположника української професійної театральної освіти Л.С.Курбаса. Він був людиною високої освіченості й культури, актором і режисером, піаністом і художником, драматургом, публіцистом і перекладачем, сценічним діячем і досить своєрідним театральним філософом. Найповніше втілив себе у режисурі.

В основу театральної-педагогічної системи Л.С.Курбаса покладена глибина студійної творчості, згідно з якою мета професійної підготовки полягає не лише у формуванні особистості актора (режисера), а й у народженні професійної школи в цілому. Так, «Молодий театр» і «Березіль» розглядалися ним виключно як підготовчі професійні школи, що були фундаментом майбутньої самостійної діяльності. Він порівнював професійну освіту з процесом хліборобської сівби, коли врожай, окрім сіяча, є здобутком усього народу. Ця його думка може бути доцільно використана для обґрунтування безперервності професійної підготовки учителів початкових класів як цілісного процесу. Майбутні фахівці початкової ланки освіти мають усвідомити, що їх професійна підготовка ґрунтується на ідеї невпинності і невідворотності процесу її удосконалення. Педагог приречений до постійного самовдосконалення, самоосвіти [2].

Теоретичний аналіз мистецтвознавчої та театрознавчої літератури дозволив виявити своєрідність театральної педагогіки, яка полягає у відсутності єдиних рецептів професійної підготовки театральних фахівців. Таким чином, вона є наукою і мистецтвом, які завжди будуть містити своєрідність творчої індивідуальності театрального педагога.

Багатючі теоретичні та практичні надбання театральної педагогіки при вмілому їх використанні забезпечать формування у майбутніх учителів уявлень про свої професійні здібності, знань про самих себе та вироблення на цій основі індивідуальних програм особистісно-професійного зростання, власних форм педагогічної взаємодії, навичок і вмінь спілкування, творчого підходу до педагогічної діяльності.

Список використаних джерел:

1. Саксаганський П.К. До молодих режисерів // Режисер і вистава: Зб. матеріалів з питань режисури. – К.: Держ. вид-во образотворчого м-ва і муз. л-ри УРСР, 1962. – С. 44.
2. Статьи и воспоминания о Лесе Курбасе. Литературное наследие / Сост. М.Лабинский, Л.Танюк. – М.: Искусство, 1987. – С. 263.